

ДО
Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

1602
Селю

ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл.87, ал.1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от ПОДНС внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Моля, на основание чл.71, ал.1 от ПОДНС да разпределите внесенят проект за разглеждане в съответните постоянни комисии.

ВНОСИТЕЛИ:

Томко Бурянов
 Павлина Милова
 Ангелина Балабанова
 Гета Димитрова
 Силви Ивирова
 Александър Виктор Рашев
 Александър Миконов Велчев
 Христина Илиева Убаева
 Светлана Райнова Траянска
 Александър Вайков Марков
 Венцислав Михайлов Асанов
 Емил Димитров Трифонов
 Арломир Стефанов Радков

Иванер Казир Итиорнолу
Цветок Ивано в Дроздов
Иван Соин в Казулов
АНАРДИ ИКАНОС ЧОРБАНОС
Николанда Езирова Кузнецова

ПРОЕКТ!

**Закон за изменение и допълнение на
Закона за закрила на детето**

(Обн. - ДВ, бр. 48 от 13.06.2000 г.; изм., бр. 75 от 02.08.2002 г.; в сила от 02.08.2002 г.; бр. 120 от 29.12.2002 г.; в сила от 01.01.2003 г.; изм. и доп., бр. 36 от 18.04.2003 г.; в сила от 18.04.2003 г.; бр. 63 от 15.07.2003 г.; изм., бр. 70 от 10.08.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; бр. 115 от 30.12.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; бр. 28 от 01.04.2005 г.; в сила от 01.04.2005 г.; бр. 94 от 25.11.2005 г.; в сила от 25.11.2005 г.; бр. 103 от 23.12.2005 г.; бр. 30 от 11.04.2006 г.; в сила от 12.07.2006 г.; изм. и доп., бр. 38 от 09.05.2006 г.; изм., бр. 82 от 10.10.2006 г.; доп. бр. 59 от 20.07.2007 г.; изм., бр. 69 от 05.08.2008 г.; изм. и доп., бр. 14 от 20.02.2009 г.; доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 01.10.2009 г.; изм. бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г.; доп., бр. 42 от 04.06.2010 г., в сила от 02.06.2010 г.; изм., бр. 50 от 02.07.2010 г.; изм. и доп., бр. 59 от 31.07.2010 г.; изм., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.; бр. 28 от 05.04.2011 г.; изм., бр. 51 от 05.07.2011 г.; изм. и доп., бр. 32 от 24.04.2012 г., в сила от 24.04.2012 г.; изм., бр. 40 от 29.05.2012 г., в сила от 01.06.2012 г.; изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; изм. и доп., бр. 84 от 27.09.2013 г.; изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г.; изм. и доп., бр. 8 от 29.01.2016 г.; изм., бр. 85 от 24.10.2017 г.; изм. и доп., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 01.01.2018 г.; изм., бр. 17 от 23.02.2018 г.; доп., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм., бр. 102 от 11.12.2018 г., в сила от 01.01.2019 г.; изм., бр. 17 от 26.02.2019 г.; изм. и доп., бр. 24 от 22.03.2019 г., в сила от 01.01.2020 г.; изм. и доп., бр. 58 от 23.07.2019 г.; изм., бр. 101 от 27.12.2019 г.; изм. и доп., бр. 71 от 11.08.2020 г.; изм. и доп., бр. 99 от 20.11.2020 г.; изм. и доп., бр. 62 от 05.08.2022 г., в сила от 05.08.2022 г.; доп., бр. 66 от 01.08.2023 г., в сила от 01.01.2024 г.; изм., бр. 106 от 22.12.2023 г., в сила от 01.01.2025 г.)

§1. В чл.5б се правят следните изменения:

1. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Забранява се:

1. употребата от деца на алкохолни напитки, тютюневи и свързани с тях изделия, изделия за пушене, различни от тютюневи изделия, и на диазотен оксид (райски газ);

2. предлагането и продажбата на деца на алкохолни напитки, тютюневи и свързани с тях изделия, изделия за пушене, различни от тютюневи изделия;

3. излагането, представянето, предлагането или по какъвто и да е друг начин разпространението на територията на предучилищните и училищните заведения, както и на други обществени места, посещавани от деца в извънучебно време, на информационни или други материали със съдържание, което не съответства на разбирането за пол на физическите лица като биологична категория;

4. представянето пред деца на беседи със съдържание, което не съответства на разбирането за пол на физическите лица като биологична категория, представянето или рекламата на половата идентичност като алтернатива на биологичния пол, ранното ѝ определяне или други, свързани с тях теми, както и прилагането, представянето или рекламата на медицински дейности с методи или технологии за промяна на биологичния пол на деца.“

2. Алинея 4 се отменя.

§2. В чл. 45 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Който:

1. допусне нарушение на чл. 5б, ал.3, т. 1 се наказва с глоба от 300 до 500 лв. или с имуществена санкция от 2000 до 4000 лв.;

2. Наруши чл. 5б, ал. 3, т. 2, ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба или имуществена санкция от 2000 до 4000 лв.

3. наруши или допусне нарушение на чл.5б, ал. 3, т. 3 или 4, ако не подлежи на по-тежко административно наказание по специален закон или ако деянието не съставлява престъпление, се наказва с глоба от 2000 до 4000 лв. или имуществена санкция от 10 000 до 20 000 лв. При повторно нарушение, се налага глоба от 5 000 до 10 000 лв. или имуществена санкция от 20 000 до 50 000 лв.“

2. Алинея 16 се отменя.

§ 3. В чл. 46, ал. 1 думите „и 16“ се заличават.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. В Закона за здравето (Обн. - ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; посл. изм., бр. 102 от 08.12.2023 г.) се създава нов чл.56б:

„Чл.56б. Забранява се прякото представяне, рекламата и извършването на медицински дейности с методи или технологии за промяна на биологичния пол на лица, ненавършили 18 години.“

§ 5. В Закона за социалните услуги (Обн. - ДВ, бр. 24 от 22.03.2019 г., в сила от 01.01.2020 г., влизането в сила изменено на 01.07.2020 г., бр. 101 от 27.12.2019 г.; изм., бр. 65 от 21.07.2020 г. с Решение № 9 от 14.07.2020 г. на КС на РБ по к. д. № 3 / 2020 г.; изм. и доп., бр. 71 от 11.08.2020 г.; изм. и доп., бр. 110 от 29.12.2020 г., в сила от 31.12.2020 г.; изм. и доп., бр. 14 от 17.02.2021 г., в сила от 17.02.2021 г.; изм., бр. 8 от 28.01.2022 г., в сила от 01.01.2022 г.; изм., бр. 104 от 30.12.2022 г., в сила от 01.01.2023 г.; засегнат от ЗАКОН за държавния бюджет на Република България за 2023 г., бр. 66 от

01.08.2023 г., в сила от 01.01.2023 г.; изм., бр. 108 от 30.12.2023 г., в сила от 01.01.2024 г.) **в чл.158, ал.1 се създава точка 8:**

„8. при три или повече установени нарушения на чл.5б, ал. 3, т. 3 или 4 от Закона за закрила на детето.“

§ 6. В Наказателния кодекс (Обн. - ДВ, бр. 26 от 02.04.1968 г., в сила от 01.05.1968 г., посл. изм. и доп., бр. 84 от 06.10.2023 г.) се създава чл.187а:

„Чл.187а. (1) Който даде медицинско предписание или извърши медицинска дейност с метод или технология за промяна на биологичния пол на лице, ненавършило 18-годишна възраст, се наказва с лишаване от свобода от една до три години и с обществено порицание.

(2) Когато от деянието по ал.1 са настъпили вредни последици за физическото, душевното или моралното развитие на пострадалия, ако деянието не представлява по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода от една до четири години и обществено порицание.

(3) Когато деянието по ал. 1 е извършено по отношение на лице, ненавършило 14-годишна възраст, наказанието е лишаване от свобода от една до шест години и обществено порицание.

(4) В случаите по ал. 1 - 3 съдът може да наложи и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6 или 7.“

ВНОСИТЕЛИ:

Точко Георгиев
Лавена Христова

Снежана Владиславов

Жега Димитрова

Силви Кирков Метров

Александър Викторов Рашев

Александър Ивков Вълчев

Христина Илиева Цветова

Снежана Райнова Траянова

Александър Стайков Марков

Венцислав Михайлов Аенов

Емил Димитров Трифонов

Драгомир Стефанов Петров

Иван Казим Петров

Цветах Иванов Трехов
Иван Соколов Козлов
Андрей Иванов Воробьев
Николай Куров Кусманов

МОТИВИ

Динамиката в развитието на обществените отношения в последните години доведе до възникване на явления, срещу които реакцията на законодателно ниво е обективно належаща. Множеството конкретни казуси, станали публично известни, за деца, които употребяват и то на публични места алкохол, тютюневи и свързани с тях изделия, или райски газ, предизвика необходимостта от установяване на изрични забрани за предлагането на такива продукти на лица, ненавършили 18 г. На това основание в чл. 5б от Закона за закрила на детето (ЗЗкрД) на законово ниво се уреди такава забрана, а за тяхното неспазване се предвидиха съответни състави на административни нарушения в същия нормативен акт (чл. 45, ал. 1 и ал. 16 ЗЗкрД). Начинът, по който е изградена структурата на закона обаче изразява логика на предмета на уредбата му, която трудно позволява да се постигне прецизност в новосъздаваната правна уредба. И доколкото индикации са, че процесът от разширяването на забраните, гарантиращи закрилата на децата, ще продължи, настоящият проект предлага структурата в тази ѝ част да се промени. В § 1 от проекта е предвидено премахването на подхода за описването на забраните в отделни алинеи в чл. 5б, а включването им в една алинея – ал. 3 с изброяване в отделни точки. По този начин съществено се улеснява начинът на формулирането на съставите на административните нарушения, относими към нарушаването на тази забрана. По действащата уредба в тази част последователността е силно нарушена – административното нарушение, свързано с чл. 5б, ал. 3 е уредено систематично в чл. 45, ал. 1. Административното нарушение, свързано с нарушението на забраната по чл. 5б, ал. 4 обаче е със систематично място като ал. 16 на същата разпоредба. Така е създадена обективна възможност да се пропусне наличието на състава на това административно нарушение и конкретен негов деец да не бъде наказан.

В съответствие с целта на закона – да се уредят мерките за закрила на децата, се предлага допълването на каталога от забрани в чл. 5б, ал. 3. *Предложеното съдържание на т. 3 и 4 е с по-широко приложно поле в сравнение с това, което се уреди с допълненията на Закона за предучилищното и училищното образование, обн. ДВ, бр. 69 от 16 август 2024. По-широко, защото то обхваща не само дейностите в системата на образованието, а и всички други дейности, които се осъществяват извън него и в които участват деца.* Предложеното съдържание на чл. 5б, ал. 3, т. 3 и 4 се основава на достиженията на съвременната детска психология, че до навършването на 18 години лицата нямат изграден ясен светоглед и изграден характер, поради което лесно се поддават на чуждо влияние. Ето защо, правото е призвано да осигури на тези лица здравословна среда, в която те да изградят хармонични отношения към и

виждания за себе си, така и такива към и за обществото и да израснат като пълноценни личности способни да продължат развитието на това общество. Поради това държавата е длъжна да създаде условия, благоприятстващи изграждането на пълноценни личности в бъдещото поколение, като за целта ограничи онова влияние върху тях, което е способно да увреди здравето и психиката им, както и да остави вредоносен отпечатък в съзнанието им, който да даде негативен ефект върху пълноценното развитие на психиката и физиката на подрастващите.

И двете забрани, които се предлага да се включат в каталога по чл. 5б, ал. 3 се основават на научно обоснованото виждане, че всяко външно въздействие върху процеса на идентифициране от детето на принадлежността към биологичния му пол, което не е в съответствие с разбирането за биологичния пол на физическите лица, може и оставя тежки и трайни отражения върху нормалното физическо, психическо и емоционално развитие на детето. Този извод е относим към всички етапи на този процес, чието начало се поставя във възрастовата граница от 3 до 6 г. и продължава до навършването на пълнолетие. Особеностите на човешката психика в този период от живота на физическите лица, също научно доказани и установени, обективно завишават стандартите за отговорност както на семейството, така и на държавата и обществото. Те са длъжни наред със полагането на грижи за нормалното физическо развитие на подрастващите, да полагат и грижи за тяхното психическо и емоционално развитие. Това предопределя необходимостта не само от представяне на положителни примери за подражание, които са в съответствие с установените в обществото морални и етични правила, но и от създаване на реални гаранции на законово ниво, които да отразяват общоприетите за това общество стандарти за неговите членове. Само комбинираното приложение на всички тези способности за закрила на детската психика и емоционално състояние е начинът, по който може да се гарантира, че всеки участник в процеса на израстване на всяко дете има задължението да създава благоприятна среда за неговото развитие.

Със създаването на предложените в чл. 5б, ал. 3, т. 3 и 4 забрани държавата ще потвърди волята си, че полът като биологично детирминирана категория има ясно юридическо съдържание (Решение на Конституционния съд № 13 от 27.07.2018 г. по к.д. № 3/2018 г.). Ще потвърди, защото правната ни уредба в нейната цялост е изградена и развита именно на биологичното разбиране за пол. А чрез създаването на забрани с предложеното в този проект съдържание, от една страна ще се изрази последователността в законодателството, а от друга ще се постигне необходимата степен на закрила на децата, която гарантира сигурност в тяхното емоционално, физическо и психическо израстване. На тази логика се основава и предложението в § 4 от проекта за допълнение на Закона за здравето. Акцентът в него също е поставен върху възрастта на лицата, към

които е насочено представянето и рекламата на медицинските дейности. А чрез това предложение уредбата придобива завършен вид с оглед пълнотата ѝ. Затова тук е мястото да се подчертае изрично, че наличието на забрани с предложеното съдържание не е юридическа пречка всяко физическо лице, което споделя различно виждане, да взема самостоятелни решения в друга насока след навършване на пълнолетие.

В съответствие с юридическите правила за ефективност на юридическите забрани, се предлага и уредбата на съответните на нарушаването им правонарушения. В тази част в предложената уредба е изградена при съобразяване на видовете юридически отговорности, които българското право познава и спецификите за тяхната реализация. В § 2 от проекта са формулирани съставите на административните нарушения, относими към нарушаването на забраните както от физически лица, така и от юридически лица. Тази юридическа особеност е отчетена чрез предвиждането на глоба за физическите лица и имуществена санкция за юридическите лица и едноличните търговци като юридически възможните варианти на реакция на държавата срещу извършени административни нарушения.

Предвид личният характер на наказателната отговорност предложеният състав на престъпление в § 6 на проекта ще е приложим само за наказателноотговорни физически лица. С оглед предложените признаци, ще се създаде състав на ново престъпление. То ще обосновава реализация на наказателна отговорност при еднократно извършване на деянието, а не само ако дейността се осъществява по занаят. А създаването на такъв състав е в съответствие и със стандартите, които българският Наказателен кодекс вече съдържа относно по-високата защита със средствата на наказателното право, когато едно деяние създава опасност или уврежда физическото, душевното или моралното развитие на децата.

За постигане на необходимата пълнота на уредбата в частта ѝ за реакция на държавата срещу нарушаването на предложените забрани е предложението в § 5 от проекта.

ВНОСИТЕЛИ:

Томко Георгиев
Лавена Кирова

Андреев Велислав

Петя Димитрова

Силви Кирков Метод

Александър Виторов Рачев

Александър Николов Вълчев

Христианка Иллейва Швацова
Светлана Рейгова Траянски
Александър Стойков Мерков
Венцислав Михайлов Асанов
Емилия Димитров Трифонов
Таня Кадир Пирюмова
Братислава Продрова
Цветан Иванов Пиреев
Иван Социнов Кючуков
Андрей Иванов Чорбанов
Николеета Кирилова Кузманова

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

1. Основания на законодателната инициатива

С предлаганата уредба ще се създадат допълнителни гаранции за закрила на децата и спокойна и здравословна среда за тяхното физическо, психическо и емоционално израстване. Предложенията са основани на научно аргументираните изводи, че в процеса на израстването на физическите лица в периода до навършване на пълнолетие, те са податливи в по-голяма степен на външни влияния поради неопитност и недостатъчна зрялост за преценка, които може да доведат до решения с необратими или трудно предвидими негативни резултати за тяхното физическо, емоционално и психическо състояние.

Българското законодателство и към момента признава факта, че определено съдържание не е полезно за деца под определена възраст, поради което поставя ограничения за неговото разпространение в медийното пространство и възлага в тази връзка на разпространяващите го лица определени задължения. Поради което правна уредба с предложеното съдържание в настоящия проект не само, че не е прецедент, но е и в пълно съответствие с изразената законодателството ни политика на по-високи стандарти на закрилата на децата.

2. Заинтересовани страни

Всички български граждани в качеството им на принадлежни към гражданско общество в правова държава, в която закрилата на децата е ценност от висш порядък, прогласена като основно положение в Конституцията на Република България (чл. 14)

3. Анализ на разходи и ползи

За прилагането на посочените текстове няма да бъдат необходими допълнителни средства от държавния бюджет.

4. Административна тежест и структурни промени

Със законопроекта не се предвиждат структурни и функционални промени в държавни и местни органи на власт. Не се предвиждат и въвеждане или изменение на регулаторни режими или такси.

5. Въздействие върху нормативната база

Законопроектът не предвижда промени в други нормативни актове и не засяга норми от правото на Европейския съюз.

ВНОСИТЕЛИ:

Томко Георгиев
Лавена Милова
Анелия Василева

Юля Дмитриева
Сильви Мирков Петров
Александр Викторов Рачев
Александр Николай Велчев
Христина Улишева Иванова
Снежана Райчева Траянова
Александр Стойков Марков
Венцислав Михайлов Асенов
Емил Ангелов Григориев
Драгомир Стефанов Продов
Шанер Кабир Шкорколу
Цветан Иванов Шегов
Светлин Стойков Кюджов
АНДРЕЙ ИВАНОВ ЧОРБАНОВ
Николеета Кирилова Кузманова